

RESUM

A. L'ECONOMIA MUNDIAL I LA UNIÓ EUROPEA

El panorama internacional de l'any 2010 es caracteritza per la recuperació del creixement de l'economia internacional, si bé de forma desigual, més accentuat en les noves economies emergents, amb l'exemple paradigmàtic de la Xina i l'Índia, que estan creixent en taxes de devers el 10%, mentre les economies desenvolupades se situen a l'entorn del 2%. La taxa de creixement mundial s'ha situat en el 3,6%. On més s'ha deixat notar la recuperació és en el comerç mundial de mercaderies amb taxes superiors al 14%, que és la taxa més alta des que es va iniciar aquesta estadística l'any 1950.

Segons l'Organització Internacional del Treball (OIT), l'impacte de la crisi econòmica ha suposat la pèrdua de més de 27 milions d'ocupacions, amb un augment generalitzat de les taxes d'atur, i hi ha poques esperances que a curt termini es retorni als nivells d'abans de la crisi. La crisi econòmica comporta uns costos humans tremends en termes de reducció dels ingressos al llarg de la vida i de l'ocupabilitat, així com repercussions socials negatives diverses i en matèria de salut. Per evitar aquest increment dels costos socials de la crisi, cal mantenir o promoure mesures que ajudin a impulsar la generació d'ocupació i aconseguir una recuperació sostenible de l'ocupació.

Segons les previsions de primavera de 2011 elaborades per la Comissió Europea, el Producte Interior Brut (PIB) de la zona euro creixerà a l'entorn de l'1,8% al llarg del trienni 2010-2012. Aquest creixement econòmic es distribueix de forma desigual en els tres principals mercats turístics emissors de fluxos turístics cap a les Illes Balears: Alemanya, el Regne Unit i Espanya. Alemanya creixerà per sobre d'aquesta mitjana al llarg d'aquest trienni. El Regne Unit creixerà per sobre de la mitjana de la zona euro el 2011 i 2012, mentre que per a Espanya no es preveu un creixement superior en cap dels tres anys. La variació anual de la inflació a la zona euro presenta un augment amb un màxim del 2,6% el 2011, per caure dins els criteris d'estabilitat per sota del 2% el 2012 amb una previsió de l'1,8%. Aquest també és el perfil per a Alemanya, el Regne Unit i Espanya, si bé en el cas d'aquests dos darrers països la punta d'inflació de 2011 se situa clarament per sobre de la mitjana de la zona euro amb valors del 4,1% i 3%, respectivament. A l'abril de 2011, el Banc Central Europeu (BCE) va endurir la política monetària amb una pujada d'un quart de punt del tipus d'interès de referència, el tipus de les operacions principals de finançament, que quedava situat a l'1,25%, després d'haver-los mantingut durant gairebé dos anys en l'1%, i el 7 de juliol els va tornar a pujar un quart de punt fins a situar-los en l'1,5%.

Les disparitats regionals internes han augmentat especialment també en els països de la UE-12, cosa que posa de relleu que, dins aquests països, el creixement econòmic ha estat profundament desigual. En concret, aquest creixement s'ha concentrat, en la major part de casos, a les regions metropolitanes i, sobretot, en aquelles en què hi ha la capital del país. A l'àmbit de la UE-15, la major pèrdua registrada s'ha donat a les regions preponderantment urbanes, que han estat les menys dinàmiques, mentre que a la UE-27 les més dinàmiques han estat les regions rurals.

B. L'ECONOMIA ESPANYOLA

L'any 2010 el PIB de l'economia espanyola ha registrat un retrocés del 0,1%, enfront de la caiguda del 3,7% de 2009. D'altra banda, en termes inter trimestrals, el PIB ha mostrat taxes de creixement al llarg de tot l'any, excepte en el tercer trimestre, en el qual no va variar el ritme d'activitat en el conjunt de l'economia, encara que sí es van registrar caigudes inter trimestrals en bona part dels components de la demanda, fonamentalment en la formació bruta de capital fix i en les importacions de béns i serveis.

Des de la perspectiva de l'oferta, l'energia s'ha convertit en el sector més dinàmic de l'economia, amb un creixement interanual del 3%, seguidament la indústria, que malgrat mostrar un to encara feble, ha estat l'activitat que més s'ha recuperat respecte a l'any anterior, amb un augment del 0,9%. El sector dels serveis ha passat a registrar taxes de variació positives a partir del segon trimestre, per aconseguir en el conjunt de l'any un creixement del 0,5%. La construcció s'ha mantingut pràcticament en les mateixes taxes de variació negatives de l'any anterior (-6,3%), mentre que l'activitat del sector primari ha caigut un 1,3%.

L'evolució del mercat de treball s'ha caracteritzat per la taxa d'atur, que ha arribat al 20% de la població activa, per tancar el quart trimestre amb un total de 4,7 milions d'aturats, i l'ocupació ha continuat disminuint, encara que a ritmes cada vegada més moderats.

L'evolució de la inflació ha tornat a una variació positiva, en la línia iniciada a finals de 2009 després d'haver registrat en aquest any taxes de variació negatives. Aquesta evolució a l'alça s'ha mantingut de forma continuada al llarg de l'any, i fins i tot s'ha accelerat de forma brusca a finals de 2010, per situar la taxa de variació interanual al desembre en el 3%, 2,2 punts percentuals més que la registrada un any abans.

C. L'ECONOMIA BALEAR

Com a conseqüència de la crisi econòmica internacional, i segons l'estimació que ha fet la direcció general d'Economia del Govern de les Illes Balears, el valor afegit brut (VAB) real de l'economia balear ha estat per a l'any 2010 de 22.337,24 milions d'euros, amb una variació negativa del 0,8%. El mateix ha passat a Espanya, amb un creixement negatiu del 0,1%. La zona euro experimenta un augment de l'1,7%. Les Balears augmenten la caiguda respecte d'Espanya en 0,7 punts i en 2,5 punts respecte de la zona euro.

Per sectors econòmics, el sector primari ha caigut un 0,4% el 2010, amb la mateixa pèrdua de l'any passat, i segueix una tònica de desacceleració econòmica des de l'any 2006. El 2010 el sector de la indústria i l'energia presenta un decreixement del 2,8%, amb una pèrdua percentual de 0,7 punts en relació amb l'any passat. El sector de la construcció disminueix un 6,2%, amb una caiguda percentual de 2,4 punts percentuals en comparació amb l'any passat. Finalment, el sector serveis es recupera respecte a l'any 2009, la qual cosa representa una millora de dos punts, a conseqüència del major dinamisme de la demanda dels no residents.

Per illes, el menor impacte de la crisi econòmica internacional té lloc a les Pitiüses, amb un creixement de l'1% i amb una recuperació de 3,2 punts percentuals. Mallorca presenta una caiguda de l'1,1%

i amb una recuperació d'1,7 punts percentuals, i finalment, Menorca, que té una taxa de -1,3% i presenta una recuperació d'1,9 punts percentuals respecte de l'any 2009.

Des del punt de vista de la comptabilitat regional, el conjunt de les administracions públiques a les Balears registra una necessitat de finançament de -0,77% del PIB, la més baixa de l'Estat pel conjunt de comunitats autònomes, gràcies al superàvit fiscal que l'Estat registra a les Balears.

C.1. Anàlisi de l'oferta

El sector primari

Segons les dades de les conselleries d'Agricultura i Pesca i de Medi Ambient, el sector primari ha gaudit, el 2010, d'una producció final del valor afegit brut a cost de factors de 159,33 milions d'euros (euros corrents 2010), dels quals el 84,92% correspon al subsector agroramader; el 10,81% al subsector pesquer; i la resta, el 4,26%, al subsector forestal. Aquesta magnitud representa un increment en euros corrents de devers el 4,12% respecte al 2009.

La indústria i l'energia

Des de l'any 2000, el pes de la indústria balear i l'ocupació en el sector van perdent representativitat en l'economia balear. En termes de PIB, la indústria balear ha perdut un punt percentual en el període que va de l'exercici de 2000 al de 2010 i dos punts en termes d'ocupació per situar-se, aquests percentatges, en el darrer any, en un 5,8% i 7%, respectivament. Amb l'objectiu de modificar substancialment aquest comportament i aconseguir una representativitat molt més gran de la indústria en l'economia balear, s'ha elaborat el Pla Industrial de les Illes Balears 2011-2020. Quant a l'índex de producció industrial (IPI base 2005), les dades mostren que el període de refredament econòmic en la indústria balear es manté i amb major efecte a les Illes Balears que a la resta de l'Estat, ja que aquest indicador presenta el 2010 una variació negativa del 8,3% a Balears, mentre a Espanya es registra un creixement positiu del 0,9%.

Quant al nombre d'empreses, només en dos grups de les Illes Balears s'han obtingut resultats positius en relació amb l'exercici 2009. Alimentació, amb 13 empreses més, i begudes i tabac, amb sis empreses més en relació amb l'exercici anterior.

En referència a l'ocupació, l'any 2010 ha representat un any difícil, ja que s'han destruït 1.610 ocupacions respecte a l'exercici anterior, dels quals el 15% van ser autònoms i el 85% restants assalariats.

La construcció

L'any 2010 ha continuat essent un any complicat per al sector. Gran part dels indicadors i les ràtios d'activitat han continuat disminuint, però, a diferència de l'any anterior, ho han fet a una taxa més moderada. La majoria ha registrat taxes negatives, entre el 10% i el 30%, la meitat de les aconseguïdes durant el 2009. El descens d'activitat ha seguit ajustant la situació del mercat laboral: s'ha elevat un 1% el nombre d'aturats i ha disminuït un 11% dels ocupats.

L'Indicador Global d'Activitat, encara lluny d'assolir taxes positives, ha frenat la caiguda, ja que ha decrescut una taxa del -20,8%), amb la qual cosa registra un nivell similar al del 2008. La primera

estimació per a l'any 2010 del PIB del sector a preus corrents ha calculat un retrocés del -7,2%) a les Balears, més intens que a nivell nacional, -6,3%.

La producció, aprovisionament i consum de ciment ha continuat reduint-se. Després d'un ajust sever el 2009, amb disminucions que van superar el 50%, la producció interior de ciment ha davallat un 22%, i s'estimava una fabricació de 200,3 milers de tones. El mateix ha passat respecte de l'aprovisionament exterior de ciment. Els costos propis de la construcció s'han reduït prop d'un 2%, cosa que reflecteix la pèrdua de demanda del sector i el reajustament d'activitat.

L'obra pública, tant en edificació com en obra civil, ha continuat baixant, i ha quedat reduïda pràcticament a la meitat. S'ha arribat als 494 milions d'euros. A diferència del que havia passat l'any anterior, el 2010 la inversió pública, derivada sobretot d'obra civil, ja no ha estat el pilar de la construcció i no ha pogut compensar part de les disminucions registrades a l'àmbit privat.

L'activitat en curs s'ha frenat notablement: s'han començat 2.903 habitatges, una xifra similar a la del 2009, però se n'han acabat només la meitat (5.562 habitatges). Les perspectives futures no indiquen un canvi a curt termini. Els visats d'obres i d'habitatges van seguir disminuint a dos dígits, i la mida mitjana de les obres, que estan en retrocés des de l'any 2008, van manifestar que la construcció d'edificació plurifamiliar d'obra nova va quedar reduïda a la mínima expressió i que la mida mitjana de l'edificació residencial va ser mínima.

Els serveis privats

Els serveis privats tenien, el 2008, 57.198 empreses; això és un 6,2% menys que al 2007. El seu volum de negoci va ser de 27.402 milions d'euros, amb una contracció del 8,7% respecte de l'any anterior. Per la seva banda, el total de renda generada (VAB) pels serveis privats a les Illes Balears va ser de 8.660 milions d'euros, xifra que evidenciava una reducció respecte del 2007 que cal atribuir a la disminució de l'excedent brut d'explotació (-20,3%), ja que la remuneració d'assalariats va créixer un 3,6%. El comerç és la principal activitat entre els serveis privats pel que fa a nombre d'empreses i d'establiments, volum de negoci, valor afegit brut, remuneració d'assalariats i excedent brut d'explotació. En canvi, l'hoteleria és el sector amb més valor de la producció, amb uns majors consums intermedis i amb un major volum d'ocupació. El total de personal ocupat per part de les empreses de serveis privats va ser, el 2008, de 286.545 persones, la qual cosa representa una disminució del 3,9% respecte de 2007. El sectors amb més ocupació varen ser l'hoteleria (32%) i el comerç (28%), mentre que els que representen una menor ocupació són les activitats immobiliàries (2%) i la informació i comunicacions (3%).

A continuació es resumeix l'evolució conjuntural de les tres principals activitats privades: el turisme, el comerç i el transport.

El turisme

Les estades dels turistes estrangers han disminuït un 6,2% (es passa de 83,4 milions d'estades estrangeres el 2009 a 78,3 milions el 2010) i l'estada mitjana se situa en els 8,6 dies (un -7,8% respecte al 2009). En canvi, el nombre total d'arribats estrangers l'any 2010 es recupera amb un 1,8% (es passa de 8,9 milions de turistes estrangers arribats el 2009 a 9,1 milions el 2010). Quant a la distribució de les estades turístiques per tipologia d'allotjament, el total de turistes s'allotgen en

un 74,1% a la categoria d'hotels i similars, dels quals un 61,7% d'aquests tenen servei de paquet turístic i el 38,3% restant vénen sense paquet turístic. La variació respecte a l'any 2009 ha estat un increment del 2,6% dels allotjats a hotels i similars; en canvi, els allotjats a la resta d'allotjaments ha disminuït un 9,5%, amb un augment de la quota hotelera de 2,5 punts.

L'estacionalitat mesurada per la variació en el nombre de turistes en la temporada mitjana-baixa presenta una variació negativa de 3,5 punts, tenint en compte que l'any 2009 el total d'arribades en aquesta temporada era del 19,8% i el 2010 ha estat del 16,3%. D'acord amb un indicador sintètic de l'estacionalitat calculat amb l'índex de Gini, hi ha un empitjorament de l'estacionalitat de 0,0409 punts, que en termes d'una equidistribució igual per mesos de la mitjana de les arribades és d'un -6,63%. Aquest empitjorament de l'estacionalitat és a causa del comportament del mercat espanyol, que perd un 21,8% a la temporada mitjana-baixa.

L'ocupació sobre la planta oberta hotelera de les Illes Balears indica un augment de la mitjana anual de 3,4 punts, que se situa en el 69,6%. A Mallorca també se situa en el 69,6%; a Menorca se situa en el 69,5%; i Eivissa i Formentera, en el 70%, el màxim per illes.

Finalment, segons EGATUR, els turistes han gastat a les Illes Balears un total de 8.753 milions d'euros, un 0,5% més que al llarg de l'any 2009. La despesa mitjana per turista ha arribat als 953 euros, amb un decreixement de l'1,2%. Altrament, la despesa mitjana per turista i dia ha estat de 110 euros, amb una recuperació del 6,7%.

El comerç

L'any 2010 hi havia a les Illes Balears 18.345 empreses del sector del comerç; és a dir, el 20,48% del total d'empreses. En números absoluts, desapareixen un total de 1.086 empreses de comerç respecte al 2009 (això representa un increment d'un 300% respecte a la desaparició d'empreses del comerç l'any anterior) i el percentatge de disminució és d'un 0,68%, quan l'any 2009 respecte al 2008 en valor absolut van disminuir un total de 369 establiments comercials, i el percentatge d'aquesta disminució era d'un 0,05%. El gran procés de desaparició durant aquest darrer any d'empreses del sector comercial ha fet que el percentatge d'empreses d'aquest sector respecte als altres hagi davallat significativament. Un 66,48% d'aquestes empreses es dedicaven al comerç al detall, un 23,68% al comerç a l'engròs i un 9,65% a la venda, manteniment i reparació de vehicles. Allà on s'ha produït aquesta disminució percentual és precisament en les empreses que es dediquen al comerç al detall, i aquesta és una tendència que ja es produeix des de l'any 2008.

El volum de negoci del sector comerç ha estat de 12.823 milions d'euros i el valor de la producció agregada, de 4.045 milions d'euros. Quasi un 60% d'aquesta producció agregada ha generat un valor afegit, distribuït entre un 60% de despeses de personal i un 40% d'excedent brut d'exploració.

El nombre de persones ocupades en el sector del comerç ha estat de 81.469 de mitjana anual, mentre que la productivitat global del sector s'ha situat entorn dels 30.900 euros per persona ocupada. Respecte a l'any anterior, tan sols en el subsector de comerç al detall es produeix un increment de la productivitat, i, en canvi, en els altres dos subsectors es produeix un descens de la productivitat mitjana del personal. L'increment del salari mitjà es dona en els tres subsectors. En els subsectors de l'automoció i comerç a l'engròs es produeix una disminució de la mitjana de persones

treballant per empresa, mentre al comerç al detall es produeix una repuntada petita, en passar d'una mitjana de 3,6 a 3,7 persones per empresa.

El transport

L'any 2008 (darreres dades disponibles de l'EAS) el volum de negoci del sector del transport va arribar als 3.160 milions d'euros, amb un valor de la producció de 3.238 milions i un VAB a cost dels factors de 1.200 milions. Aquestes xifres de producció van ser el resultat del treball de les 4.500 empreses existents en el sector del transport l'any 2008. La productivitat d'aquestes empreses se situa en els 47.500 euros per treballador. En relació amb el mercat de treball, s'ha de destacar que durant l'any 2008 el total de personal ocupat en el sector del transport va ser de 27.300 persones, 1.200 ocupats menys que l'any anterior.

En referència amb l'activitat conjuntural al llarg de l'any 2010 s'han de considerar diversos aspectes. En primer lloc, la importància del turisme de creuers, que en els últims deu anys ha passat de 638 mil passatgers a un milió i mig. El nombre de passatgers en creuers turístics de 2010 s'ha incrementat un 24,7% respecte a l'any anterior. Per altra banda, l'any 2010 el transport de passatgers en règim de cabotatge ha disminuït un 1,15% respecte a l'any anterior, i el transport en trànsit de badia ha augmentat un 10,23%. Pel que fa al transport marítim de mercaderies, després d'uns anys de caigudes progressives, l'any 2010 s'observa un estancament motivat, sobretot, per l'espectacular augment del transport de mercaderies especials (119%). Quant al transport de passatgers per via aèria, al 2010 s'ha experimentat un petit creixement de l'1,6% respecte al 2009. L'aeroport que més ha augmentat el trànsit de viatgers ha estat el d'Eivissa. Pel que fa al transport per carretera, s'ha incrementat durant l'any 2010, per retornar als nivells de 2008. Des de l'any 2001 s'aprecia un creixement constant a totes les illes. Finalment, el transport per ferrocarril ha vist truncat l'augment progressiu dels darrers anys i el 2010 ha experimentat una caiguda d'un 9% en el nombre de passatgers, que ha afectat la totalitat de les línies.

Quant a les comunicacions, l'any 2010 hi havia a les Illes Balears un total de 528.303 línies de telefonia fixa, amb un decreixement del 4% respecte a l'any anterior, i un total de 514.365 línies de telefonia mòbil, amb un creixement del 3% respecte al 2009.

Les institucions financeres

Al 2010 les institucions financeres han introduït reestructuracions per tal de mantenir l'eficiència davant les múltiples tensions derivades de la contracció de l'activitat econòmica, del dur ajust en el sector immobiliari, així com de l'esclat de la crisi del deute sobirà a Europa. En aquest context, els crèdits percebuts pel sector privat ha registrat el 2010 un decrement de l'1,4%, cosa que confirma l'existència d'un intens procés de despallanquejament de les empreses i de les famílies, iniciat el 2008. Un element que explica aquesta tendència és que la ràtio de morositat ha tornat a créixer amb intensitat, per situar-se el desembre de 2010 en el 5,81%, el nivell més alt des de desembre de 1995, en resposta a la confluència de diversos factors: l'elevat creixement del crèdit concedits en els anys passats, l'increment de la taxa d'atur i l'augment dels crèdits dubtosos a causa de l'elevat nivell d'actius immobiliaris problemàtics.

El 2010 el nombre total d'hipoteques sobre finques ha disminuït a les Balears un 10,28% respecte de l'any anterior, de manera que s'ha situat en 26.870 garanties hipotecàries. En termes monetaris, el capital prestat ha estat de 3.886,46 milions d'euros, un -8,45% que durant l'any 2009. D'aquesta

manera, per al conjunt de l'any, la quantia mitjana hipotecada s'ha situat a l'arxipèlag en 144.639 euros, 16.872 euros més que la mitjana espanyola. Cal destacar que les Illes Balears i Aragó són les úniques comunitats autònomes que presenten taxes de variació interanual positives en els imports mitjans hipotecats, amb un 3,2% i un 0,1%, respectivament.

Les dades palesen una moderació del finançament a les administracions públiques (la taxa interanual ha experimentat un creixement notablement inferior el 2010, del 5,27%, al registrat l'any anterior, del 24,13%) com a resposta a les mesures d'austeritat adoptades pel Govern l'any 2010 per aconseguir la consolidació fiscal i l'encariment del finançament, que, al novembre, va assolir màxims històrics arran de la crisi del deute sobirà.

En relació amb el passiu bancari, les fortes tensions sobre el deute sobirà a la de la Unió Europea han dificultat, el 2010, l'accés de les entitats bancàries espanyoles als mercats a l'engròs; conseqüentment, les entitats de dipòsits han competit per la captació de dipòsits al detall. L'interès creixent de les entitats financeres per captar el passiu al detall, juntament amb una reducció de la taxa d'estalvi de les Illes espanyoles (de quatre punts percentuals, per situar-se al 13,1% de la seva renda bruta disponible) explica l'increment del tipus d'interès dels dipòsits a termini, que es va col·locar al 2,74% al mes de desembre de 2010, el nivell més alt des del març de 2009. En aquest context, el volum dels dipòsits aconseguit pel conjunt d'entitats bancàries el 2010 ha augmentat a una taxa del 3,5% a les Balears, i del 0,4% per al conjunt d'Espanya.

A l'estiu es van publicar els resultats de les primeres proves d'esforç (estrès test), per part del Comitè Europeu de Supervisors Bancaris (CEBS), efectuades a 91 entitats de crèdit europees, 27 de les quals eren entitats espanyoles, que confirmaven la solidesa, en general, del sector bancari espanyol. Entre elles, Banca March, una entitat de dipòsit amb una clara vinculació al territori balear, destaca per ser la més solvent d'Espanya, amb una ràtio Tier-1 del 19%.

Les administracions públiques

El total del consum públic a les Illes Balears (els salaris més les compres de béns i serveis) ha arribat als 3.408,6 milions d'euros, la qual cosa representa el 12,6% de la renda disponible a preus de mercat, 5,7 punts per sota del nivell estatal, que és el nivell de consum públic més baix del conjunt de les comunitats autònomes. Igualment, el percentatge d'assalariats de les administracions públiques és del 6,9%, el quart més baix per comunitats autònomes, i se situa 0,4 punts per sota de la mitjana regional. En contrapartida, l'estalvi públic ha estat de 658,7 milions d'euros, mentre que la inversió pública s'ha situat en els 832,7 milions d'euros, de manera que s'ha generat una necessitat de finançament del conjunt de les administracions públiques (l'estatal, l'autonòmica, la insular i la local) de -174 milions d'euros, equivalent al 0,8% del PIB, que és el percentatge més baix de totes les comunitats autònomes.

L'exercici de 2010 ha estat el de la consolidació de l'Agència Tributària de les Illes Balears (ATIB) en el segon any d'activitat. La recaptació d'aquest any per al conjunt dels ingressos és de 928,7 milions d'euros, xifra que suposa un augment del 9,83%, respecte al 2009.

El pressupost general d'ingressos per a l'any 2010 de l'Administració general de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, en el qual queden incloses les entitats autònomes, és de 3.844,8 milions d'euros (-4,8%), en contrast amb els 4.037,5 milions d'euros que s'havien aprovat per a l'exercici de l'any anterior.

Els consells insulars presenten uns pressuposts agregats que sumen 634 milions d'euros, xifra que representa un augment del 17,8% en relació amb l'exercici anterior. Quant als pressuposts municipals, el munt total dels ingressos per a l'exercici de 2010 s'allunya de la barrera dels mil cinc-cents milions d'euros i modera el grau de creixement dels pressuposts municipals, amb una taxa de decreixement (-7,5%) que suposa, en termes absoluts, tornar a xifres de l'exercici 2008.

El deute acumulat de les Illes Balears durant l'any 2010 ha estat de 4.064 milions d'euros, 791 milions més que l'any anterior, amb un augment del 24,2%, però 7,5 punts per sota de l'increment mitjà per al conjunt de comunitats autònomes.

El 26 de juliol de 2011 el Ministeri d'Economia va publicar la liquidació del sistema de finançament de les comunitats autònomes de règim comú (totes excepte el País Basc i Navarra) corresponents a l'any 2009. D'aquestes dades es pot calcular un indicador de finançament per competències homogènies per habitant, que mostra per l'any 2007 els resultats obtinguts pel sistema anterior, i el compara amb els resultats de l'any 2009 amb el sistema actual. Els resultats demostren que la comunitat autònoma més beneficiada pel nou sistema de finançament ha estat Madrid (millora 13 punts), seguida per Balears (millora deu punts) i Catalunya (millora sis punts). València queda igual i la resta empitjora la seva situació, havent-se de destacar la pèrdua d'Andalusia (-10 punts) i d'Extremadura (-7 punts).

C.2. Anàlisi de la demanda

Les Illes Balears presenten un superàvit comercial positiu per un valor de 2.085,1 milions d'euros, el qual s'explica íntegrament pel superàvit comercial referit a l'estranger, que és de 3.270,3 milions d'euros i que permet finançar amb escreix el dèficit comercial respecte de la resta de comunitats autònomes, que és de -1.185,2 milions d'euros. El fet que aquest dèficit interior no sigui més abundant s'explica perquè en la balança comercial s'hi inclou la de serveis, que comptabilitza el superàvit turístic balear respecte de la resta de comunitats autònomes.

Així, les Balears, gràcies al turisme, presenten, després de Navarra (9,09%), el segon saldo comercial net exterior respecte de l'oferta interior (7,73%). Les altres comunitats autònomes que també presenten un saldo net exterior positiu són, per ordre d'importància: Madrid (6,69%), Catalunya (5,52%), el País Basc (4,93%) i la Comunitat Valenciana (2,38%). Aquests percentatges mostren una estabilitat estructural al llarg del decenni 2000-2009.

Aquest saldo comercial net exterior elevat comporta un percentatge més baix pel que fa als diferents components de la demanda final. Així, l'anàlisi de l'estructura de la demanda final per comunitats autònomes mostra comportaments diferents de les Illes Balears, com que és la comunitat autònoma que mostra el segon percentatge més baix de demanda interna en relació amb l'oferta interior o renda interior bruta, amb el 92,3% (1,4 punts per sobre de Navarra). Aquest fet s'explica perquè és la comunitat autònoma que mostra una participació relativa més reduïda del consum públic, la més baixa de l'Estat en consum públic amb el 12,60%, la qual cosa també comporta que, amb un 6,3% de mitjana al llarg del període 2000-2010, sigui la tercera comunitat autònoma amb un percentatge més baix d'ocupació pública respecte a l'ocupació total, només superada a la baixa per Catalunya i la Comunitat Valenciana.

C.3. Anàlisi de la inflació, de la renda per càpita i dels fluxos de finançament

La inflació com a mitjana de les taxes de variació anual valorada per l'Índex de Preus de Consum ha estat de l'1,7% a les Illes Balears i de l'1,8% a Espanya, valors que se situen per sobre de l'Índex de Preus al Consum Harmonitzat (IPCH) de la zona euro (1,6%), la qual cosa reflecteix un guany de competitivitat en relació amb els països europeus per a tots els béns i els serveis que s'ofereixen des de les Balears. La inflació interanual és del 2,7% a les Balears, 0,3 punts per sota de l'espanyola. Pel que fa a la inflació subjacent, una vegada descomptats els efectes inflacionistes dels aliments no elaborats i de l'energia, les Balears tenen un índex d'acord amb el de l'Estat (0,6%).

Les Illes Balears ocupen la desena plaça en PIB per càpita dins el conjunt de les comunitats autònomes, amb un índex de 97,29 respecte al nivell 100 d'Espanya. Per tercera vegada, hi ha un PIB per càpita a les Balears per sota del d'Espanya. Cal observar que, en comparació amb l'any 2000, hem perdut 18,1 punts, ja que la renda real per càpita regional de les Balears ha crescut per sota de la mitjana espanyola, fet que es pot explicar, inicialment, perquè la renda regional ha crescut menys que la mitjana espanyola (vegeu l'apartat 4.3), mentre que la població experimenta un dels creixements regionals més importants per comunitats autònomes.

Una característica de les Illes Balears és que, com a comunitat amb una renda per càpita superior a la mitjana estatal, presenta un nivell relatiu baix de consum privat i públic respecte de la renda que genera, la qual cosa facilita disposar d'uns nivells elevats d'estalvi regional, que en el cas de les Balears per a l'any 2009 se situen en 8.156 milions d'euros, el 92% dels quals procedeixen del sector privat i el 8%, del sector públic. Aquestes dades demostren que les Illes Balears estalvien el 31,8 del PIB regional, que és la quota més elevada del conjunt de comunitats autònomes, seguida de Madrid, amb el 28,2%.

També es pot destacar que el fet que determina la inversió regional no són les taxes regionals d'estalvi, ja que la major part de les comunitats autònomes que superen el 25% de quota regional d'estalvi respecte del PIB inverteixen per sota dels nivells d'estalvi generats, de manera que es produeix un sobrant d'estalvi que no és canalitzat cap a la inversió regional, sinó cap al transvasament de recursos financers a l'exterior en forma de capacitats de finançament. Així doncs, les regions riques no són objecte d'un sobre esforç inversor per part de l'Estat. Així, la mitjana inversora de les set comunitats autònomes que més estalvien és del 20,3%, mentre que aquesta mitjana inversora per a la resta de comunitats, que estalvien menys del 25%, és del 25,6%. Per tant, és a les comunitats autònomes més riques i amb més capacitat d'estalvi on es generen les capacitats més elevades de finançament cap a la resta de comunitats, atès el menor esforç inversor relatiu. En el cas de les Balears, l'any 2009 es pot comprovar que la capacitat de finançament de 2.085,9 milions d'euros és per mor exclusivament del sector privat, amb 2.259,1 milions d'euros, ja que el sector públic està en una situació de necessitat de finançament per un valor de -174 milions d'euros.

D. PRINCIPALS ACCIONS EN EL CAMP DEL MEDI AMBIENT I DE L'R+D+i

En matèria de territori, l'any 2010 se segueix amb la tendència a la baixa de la pressió urbanística en sòl rústic. Tot i això, cal destacar l'augment dels expedients de disciplina urbanística.

Pel que fa a les reserves hídriques, el comportament ha estat molt diferent depenent de l'illa. A Mallorca i Menorca, tot i les variacions entre principis i finals d'anys, el comportament és molt semblant al de l'any anterior. A Eivissa, les reserves hídriques experimenten un descens en el global

de l'any. Quant al volum d'aigua dessalada al conjunt de les Illes Balears, ha estat de 7.443.501 metres cúbics, la qual cosa suposa un descens del 49,6% respecte de l'any anterior, i se segueix d'aquesta manera la tendència dels últims anys.

En relació amb les energies renovables, malgrat l'augment interanual en termes absoluts del 14% a l'àmbit de les Illes Balears, s'està lluny del creixement a nivell de l'Estat espanyol, que ha estat del 31,7%. El percentatge d'energia originada per residus sòlids guanya terreny en detriment dels d'altres orígens.

Al 2010, i dins el Pla de Neteja del Litoral Balear, s'han recollit durant l'estiu un total de 173.035 quilograms de residus, la qual cosa suposa un descens del 32,1% respecte de l'any anterior. Pel que fa referència a la campanya de neteja de l'hivern 2009-10, en el conjunt de les Illes Balears s'han retirat 195.778 quilograms de residus, un 29,65% menys que a la campanya anterior.

En relació amb els incendis, el nombre total durant el 2010 va ser de cent. Malgrat el descens del nombre de sinistres respecte a l'any anterior, la superfície cremada ha estat de 605,8 hectàrees; és a dir, un 451,7% superior a l'any anterior.

En l'àmbit del medi ambient, cal destacar, per acabar, la publicació aquest any d'un nou sistema d'indicadors clau de sostenibilitat de les Illes Balears (ICIB) per a les Agendes Locals 21 de les Illes Balears. El nombre de municipis de la Comunitat amb el pla d'acció ratificat per la CBMA es manté en 50.

Actualment la iniciativa dels indicadors GIZC basats en el Dictamen del CES 5/2007 s'està calculant per a Menorca. En aquest sentit, l'OBSAM, el SOCIB i l'Ibestat varen iniciar el projecte "Implantació del Sistema d'Indicadors per a la Gestió Integrada de la Zona Costera a les Illes Balears: estudi pilot a Menorca", en el qual es treballen per a Menorca els 17 indicadors que es varen identificar d'alta importància i idoneïtat en el Dictamen del CES.

L'any 2010 ha estat el segon any de funcionament del Pla de Ciència, Tecnologia i Innovació de les Illes Balears (2009-2012). Aquest pla representa l'eina clau per continuar reforçant i articulant el sistema d'innovació de les Illes Balears.

Pel que fa al camp del coneixement i la informació, les Illes Balears continuen essent la comunitat que té un menor percentatge de la despesa en R+D sobre el PIB, concretament 0,38%, valor notablement inferior a la mitjana nacional, d'un 1,38%, però és una de les poques comunitats autònomes que sí han augmentat la despesa en R+D, concretament un 2,54%.

Pel que fa a la distribució sectorial de la despesa, el 46,88% la realitza la Universitat de les Illes Balears; un 37,6% l'Administració pública, i només un 15,52% el sector privat. Les Illes Balears encara estan molt lluny d'aconseguir que la participació privada en la despesa arribi a dos terços de la total, tal com es pretenia amb l'Estratègia de Lisboa per al 2010.